

### 3. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

#### Zaměření školy

Školní vzdělávací program vychází z cílů základního vzdělávání formulovaných v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Pedagogičtí pracovníci usilují o to, aby výuka podle Školního vzdělávacího programu poskytla žákům kvalitní všeobecné vzdělání, dobře je připravila na jejich další studium a budoucí povolání a umožnila jim v co nejširší míře rozvoj jejich zájmů a schopností.

Chceme vést žáky k tomu, aby si osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu vzdělávání, aby se učili tvořivě myslet a řešit problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí, být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným duchovním a kulturním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění.

V podtitulu Školního vzdělávacího programu **Škola v pohybu** se promítají tři základní směry, jimiž se chce škola profilovat:

1. Nabízíme žákům na druhém stupni volitelný předmět sportovní hry a žákům prvního i druhého stupně tělovýchovné aktivity, v nichž mohou uplatnit svůj talent a připravit se na reprezentaci školy. Tento směr profilace školy vychází ze zájmu žáků i z dlouholeté tradice jejich úspěchů v různých sportovních odvětvích na okresní, krajské i republikové úrovni. Při škole pracují dva sportovní kluby – SK Eden a Klub ASŠK, které navazují na výuku tělesné výchovy a jejichž členové patří k nejlepším reprezentantům školy ve sportovních soutěžích.
2. Vyučujeme anglický jazyk jako povinný předmět od prvního ročníku a dále německý a ruský jazyk na druhém stupni a umožňujeme žákům uplatnit jejich komunikativní dovednosti při tradičních výměnných pobytech s partnerskou školou v rakouském Mürzzuschlagu a při spolupráci s dalšími zahraničními školami.
3. Podporujeme zájmovou a mimoškolní činnost a snažíme se žákům vytvářet do nejlepší podmínky pro aktivní trávení jejich volného času. Pedagogičtí pracovníci školy jsou otevření novým podnětům, sami přicházejí s nápady, jak obohatit život školy, a organizují řadu akcí pro žáky (sportovní turnaje, výtvarné a literární soutěže, hudební přehlídky, divadelní představení, vycházky, exkurze a další akce ve spolupráci s městskými i jinými institucemi).

Nabídka volitelných předmětů na druhém stupni umožňuje žákům realizovat se v oblasti jejich zájmů a připravit se na budoucí studium.

#### Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací strategie představují společně uplatňované postupy, metody a formy práce, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Výchovné vzdělávací strategie vymezené na úrovni školy jsou dále rozpracovány ve výchovných a vzdělávacích strategiích pro jednotlivé vyučovací předměty.

K naplňování klíčových kompetencí volíme v naší škole zejména tyto postupy:

**Kompetence k učení** – umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní vzdělávání

- snažíme se vést žáky k osvojení takových znalostí a dovedností, které budou dobře uplatnitelné v jejich dalším vzdělávání a životě, vycházíme z reálných životních situací a navozujeme modelové situace
- zařazujeme metody podporující zvědavost žáků, problémové úkoly, úlohy rozvíjející tvořivost
- učíme žáky hledat souvislosti mezi jevy a propojovat do širších celků poznatky z různých oblastí
- poskytujeme žákům přístup k různým zdrojům informací a kombinováním informačních zdrojů jim umožňujeme ověřovat si správnost svého řešení
- vedeme žáky k tomu, aby si sami vybírali vhodné způsoby a metody pro efektivní učení a plánovali postupy své práce
- individuálním přístupem se snažíme umožnit všem žákům zažít úspěch
- podporujeme diskuzi, kritické posuzování a vyvozování závěrů
- umožňujeme žákům realizovat vlastní nápady a prezentovat výsledky své práce
- hodnocení považujeme za nástroj učení, pomocí kladného hodnocení podporujeme motivaci žáků, vedeme žáky k sebehodnocení, pracujeme s chybou jako vodítkem k nalezení správného řešení

**Kompetence k řešení problémů** – podněcovat žáky k tvořivému myšlení a logickému uvažování

- při výuce žáky motivujeme zadáváním úloh z praktického života

- snažíme se nepředkládat žákům poznatky v hotové podobě, vedeme je k samostatnému uvažování
- využíváme vhodné příležitosti k objevování, experimentování, hledání řešení
- podporujeme tvořivé přístupy, různé varianty a netradiční řešení situací a problémů
- při řešení problémů uplatňujeme skupinovou a týmovou práci, podporujeme zapojení žáků do projektů
- vedeme žáky ke kritickému myšlení a obhajování svých rozhodnutí
- podporujeme účast žáků v soutěžích a olympiádách

#### **Kompetence komunikativní** – vést žáky k všestranné a účinné komunikaci

- vedeme žáky k vhodné komunikaci se spolužáky, učiteli i ostatními dospělými ve škole i mimo školu
- vytváříme prostor pro komunikaci různými formami (ústně, písemně, pomocí technických a výtvarných prostředků)
- učíme žáky číst s porozuměním, pracovat s odbornými texty, správně používat symboliku
- učíme žáky kultivovaně obhajovat vlastní názor, argumentovat, naslouchat názorům jiných a vhodně na ně reagovat
- využíváme informačních technologií ke komunikaci mezi učiteli a žáky a mezi žáky navzájem
- prostřednictvím webových stránek školy poskytujeme žákům možnost prezentace jejich práce a zpracování dokumentace ze života školy
- přistupujeme k umění a kultuře jako ke způsobu dorozumívání, vedeme žáky k poznání, že umělecké dílo může být jedním z významných způsobů neverbální komunikace
- v cizích jazycích učíme žáky porozumět různým typům mluveného i psaného sdělení, navázat kontakt, zapojit se do diskuze, rozšiřovat slovní zásobu, odhadovat význam sdělení
- umožňujeme žákům komunikovat v cizích jazycích prostřednictvím pobytů v zahraničí, zejména v partnerské škole v rakouském Müzzuschlagu a dalších školách, se kterými spolupracujeme v rámci evropské sítě partnerských škol
- využíváme návštěv zahraničních učitelů ve vyučovacích hodinách a podporujeme zapojení žáků do mezinárodních projektů

#### **Kompetence sociální a personální** – rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci druhých

- vedeme žáky k efektivní spolupráci ve skupině
- učíme žáky podílet se na vytváření pravidel týmové kooperace, dohodnutá pravidla respektovat a přijímat různé role v týmu
- usilujeme o vytváření bezpečného sociálního prostředí, pozitivní pracovní atmosféry a upevňování dobrých mezilidských vztahů, vedeme žáky k ohleduplnosti a taktu
- učíme žáky poskytnout účinnou pomoc v případě potřeby
- vedeme žáky k vytváření pozitivní představy o sobě samém, k důvěře ve vlastní schopnosti, k hodnocení své práce a vlastního pokroku

#### **Kompetence občanské** – připravovat žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnící své povinnosti

- vedeme žáky k respektování pravidel života ve společnosti (zákonů i obecných morálních zásad)
- prostřednictvím žákovské samosprávy umožňujeme žákům podílet se na vytváření pravidel života ve škole
- vedeme žáky k toleranci individuálních odlišností, k respektování názorů a přesvědčení druhých lidí
- učíme žáky odmítat násilí a bezpráví
- vedeme žáky k zodpovědnému chování v krizových situacích a situacích ohrožujících život a zdraví
- pěstujeme v žácích vztah k národním tradicím a kulturnímu a historickému dědictví a pozitivní postoj k uměleckým dílům
- učíme žáky porozumět souvislostem mezi činnostmi lidí a stavem životního prostředí a uvědoměle chránit životní prostředí
- vedeme žáky k aktivnímu zapojení do kulturního a společenského dění a sportovních aktivit, pořádáme soutěže, výstavy a přehlídky, spolupracujeme s kulturními institucemi a sportovními kluby

#### **Kompetence pracovní** – pomáhat žákům poznávat rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci

- vedeme žáky k účinnému a bezpečnému používání nástrojů, materiálů a vybavení
- učíme žáky chápat zdraví jako významný předpoklad pro výběr budoucí profese a uplatnění ve společnosti
- učíme žáky dodržovat pravidla bezpečnosti, ochrany zdraví a hygienické zásady, posuzovat rizika spojená s pracovní činností a poskytnout první pomoc
- vedeme žáky k efektivitě při organizování vlastní práce a k vytváření pracovních návyků
- umožňujeme žákům prezentovat výsledky jejich práce ve škole i na veřejnosti
- nabídkou volitelných předmětů přispíváme k budoucí profesní orientaci žáků
- realizujeme odborné exkurze a návštěvy Úřadu práce

## Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů, které vymezují vzestupně rozsah možné podpory žáků s tím, že vždy vycházejí z jejich vzdělávacích potřeb. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení (ŠPZ). Účelem podpory vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti.

Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování PLPP a pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně podkladem pro tvorbu individuálního vzdělávacího plánu (IVP).

Na úrovni IVP je možné na doporučení ŠPZ v rámci podpůrných opatření upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP, případně upravit vzdělávací obsah tak, aby byl zajištěn soulad mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi žáků a aby vzdělávání směřovalo k dosažení jejich osobního maxima. K úpravám očekávaných výstupů stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření IVP. To umožňuje u žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně podpory (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i výběr učiva. K úpravám vzdělávacích obsahů stanovených v ŠVP dochází v IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením). To znamená, že části vzdělávacích obsahů některých vzdělávacích oborů lze nahradit jinými vzdělávacími obsahy nebo celý vzdělávací obsah některého vzdělávacího oboru lze nahradit obsahem jiného vzdělávacího oboru, který lépe vyhovuje jejich vzdělávacím možnostem. Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními spočívajícími v úpravě vzdělávacích obsahů může být v souladu s principy individualizace a diferenciací vzdělávání zařazována do IVP na doporučení ŠPZ speciálně pedagogická a pedagogická intervence. Časová dotace na předměty speciálně pedagogické péče je poskytována z disponibilní časové dotace, osnovy předmětů speciálně pedagogické péče jsou vytvářeny podle specifík obtíží žáků.

Při vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními je ve škole uplatňován zejména princip diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností a stanovování forem i metod výuky, dále respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků, respektování pracovního tempa, poskytování dostatečného času ke zvládnutí úkolů a důraz na provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu.

### Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP žáka se speciálními vzdělávacími potřebami

Plán pedagogické podpory je podpůrným opatřením pro první stupeň podpory a je závazným dokumentem napomáhajícím zajištění podpůrných opatření u žáka. Má písemnou podobu. Je vytvářen po dohodě se zákonnými zástupci žáka na pomoc žákovi s problémy ve vzdělávání nebo zapojení do kolektivu. Plán pedagogické podpory zpracovává třídní učitel ve spolupráci s výchovným poradcem, dalšími vyučujícími žáka, případně pracovníky školního poradenského pracoviště, vedením školy a zákonným zástupcem žáka. Před zpracováním plánu probíhají rozhovory s jednotlivými vyučujícími za účelem identifikace obtíží žáka a návrhu vhodných opatření k jejich řešení. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a koordinuje spolupráci pedagogických pracovníků. Plán obsahuje identifikační údaje žáka, charakteristiku obtíží žáka, stanovení cílů podpory, popis podpůrných opatření ve škole, při domácí přípravě, případně podpůrných opatření jiného druhu, dále obsahuje způsob vyhodnocování naplňování plánu a údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na vzdělávání žáka. Konečné schválení PLPP je v kompetenci ředitele školy. Třídní učitel seznámí s plánem pedagogické podpory žáka, jeho zákonného zástupce, všechny vyučující žáka a další pedagogické pracovníky podílející se na provádění tohoto plánu. Výchovný poradce ve spolupráci s třídním učitelem a dalšími pedagogickými pracovníky průběžně vyhodnocuje efektivitu poskytování podpory s ohledem na vývoj speciálních vzdělávacích potřeb žáka a nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování tohoto podpůrného opatření provede vyhodnocení naplnění stanovených cílů PLPP. Není-li tomu tak, doporučí výchovný poradce zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení.

## **Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP žáka se speciálními vzdělávacími potřebami**

IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka, přičemž vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice. Má písemnou podobu. Zpracovává se na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonného zástupce žáka a může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeb žáka. IVP sestavuje výchovný poradce ve spolupráci se školským poradenským zařízením, žákem, zákonným zástupcem žáka, třídním učitelem, vedením školy a učiteli konkrétních vyučovacích předmětů, případně pracovníky školního poradenského pracoviště. Před zpracováním IVP probíhají rozhovory s jednotlivými vyučujícími s cílem stanovení vhodných úprav v metodách práce s žákem, způsobech kontroly osvojení znalostí a dovedností, způsobu hodnocení apod. Výchovný poradce stanoví termín přípravy IVP a koordinuje spolupráci pedagogických pracovníků. IVP je zpracován bez zbytečného odkladu, nejpozději do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení a žádost zákonného zástupce žáka. IVP obsahuje údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem, identifikační údaje žáka a údaje o pedagogických pracovnících podléhajících se na vzdělávání žáka. V IVP jsou dále uvedeny zejména informace o úpravách obsahu vzdělávání žáka, časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání, úpravách metod a forem výuky a hodnocení žáka a případné úpravě výstupů ze vzdělávání žáka. V případě podpůrného opatření (spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů) pro žáky s lehkým mentálním postižením (LMP) od třetího stupně podpory bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření stanovená v RVP ZV. IVP dále obsahuje jméno pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým škola spolupracuje při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Konečné schválení IVP je v kompetenci ředitele školy. Výchovný poradce odpovídá za získání informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka s poskytováním vzdělávání podle IVP. Výchovný poradce seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny vyučující žáka, současně žáka a zákonného zástupce žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem, a zaznamená informaci o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP do školní matriky. Vyhodnocení plnění IVP proběhne po dohodě s příslušným pracovníkem školského poradenského zařízení nejpozději do 1 roku od začátku jeho realizace. Za vyhodnocení IVP odpovídá výchovný poradce.

## **Zabezpečení výuky žáků nadaných a mimořádně nadaných**

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní stimulaci vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, intelektových činností nebo v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků vychází způsob jejich vzdělávání důsledně z principu nejlepšího zájmu žáka. Při realizaci školního vzdělávacího programu usilujeme o co největší využití potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti.

Ke stimulaci rozvoje nadání a mimořádného nadání žáků škola využívá zejména obohacování vzdělávacího obsahu, prohloubení a rozšíření učiva o další informace a vyhledávání dalších souvislostí a vazeb, které dané téma vzdělávání nabízí, zadávání specifických úkolů a projektů, nabídku volitelných předmětů a zájmových aktivit, přípravu a účast žáků na soutěžích a olympiádách, zapojení žáků do mezinárodních aktivit školy, spolupráci se zájmovými organizacemi a dalšími vzdělávacími institucemi a další. Při vyhledávání nadaných a mimořádně nadaných žáků věnuje pozornost i žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

## **Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP nadaného a mimořádně nadaného žáka**

Plán pedagogické podpory je podpůrným opatřením pro první stupeň podpory a je závazným dokumentem napomáhajícím zajištění podpůrných opatření u žáka. Má písemnou podobu. Je vytvářen po dohodě se zákonnými zástupci žáka s cílem podporovat rozvoj nadání a zájmů žáka, stimulovat procesy objevování a obohatit učivo o další informace a souvislosti. Plán pedagogické podpory zpracovává vyučující předmětů, v nichž se projevuje nadání žáka, ve spolupráci s třídním učitelem a výchovným poradcem, případně pracovníky školního poradenského pracoviště, vedením školy a zákonným zástupcem žáka. Před zpracováním plánu probíhají rozhovory s jednotlivými vyučujícími za účelem návrhu vhodných opatření ke stimulaci rozvoje nadání žáka. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a koordinuje spolupráci pedagogických pracovníků. Plán obsahuje identifikační údaje žáka, charakteristiku oblastí, ve kterých se projevuje nadání žáka, stanovení cílů podpory, popis podpůrných opatření, způsob vyhodnocování

naplňování plánu a údaje o pedagogických pracovnících podléjících se na vzdělávání žáka. Konečné schválení PLPP je v kompetenci ředitele školy. Třídní učitel seznámí s plánem pedagogické podpory žáka, jeho zákonného zástupce, všechny vyučující žáka a další pedagogické pracovníky podílející se na provádění tohoto plánu. Výchovní poradce ve spolupráci s třídním učitelem a dalšími pedagogickými pracovníky průběžně vyhodnocuje efektivitu poskytování podpory a nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování tohoto podpůrného opatření provede vyhodnocení naplnění stanovených cílů PLPP. Další postup je v kompetenci výchovního poradce, zejména doporučení zákonnému zástupci žáka k využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení.

### **Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP mimořádně nadaného žáka**

Vzdělávání mimořádně nadaného žáka se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu, závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce žáka. Individuální vzdělávací plán je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného žáka, je součástí dokumentace žáka ve školní matrice a může být doplňován a upravován v průběhu školního roku. IVP sestavuje výchovní poradce ve spolupráci se školským poradenským zařízením, žákem, zákonným zástupcem žáka, třídním učitelem, vedením školy a učiteli konkrétních vyučovacích předmětů, případně pracovníky školního poradenského pracoviště. Před zpracováním IVP probíhají rozhovory s jednotlivými vyučujícími s cílem stanovení vhodných úprav v obsahu vzdělávání, časovém rozvržení učiva, metodách práce s žákem, způsobu hodnocení apod. Výchovní poradce stanoví termín přípravy IVP a koordinuje spolupráci pedagogických pracovníků. Individuální vzdělávací plán je zpracován bez zbytečného odkladu po zahájení vzdělávání mimořádně nadaného žáka ve škole, nejpozději však do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení. Individuální vzdělávací plán obsahuje závěry doporučení školského poradenského zařízení, závěry psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a pedagogické diagnostiky, které blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného žáka, případně vyjádření registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost, údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické, speciálně pedagogické nebo psychologické péče mimořádně nadanému žákovi, vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, údaje o potřebě úprav v obsahu vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek, seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů, určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování péče o mimořádně nadaného žáka, personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a pro zajištění spolupráce se školským poradenským zařízením. Konečné schválení IVP je v kompetenci ředitele školy. Výchovní poradce odpovídá za získání informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka s poskytováním vzdělávání podle IVP. Výchovní poradce seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny vyučující žáka, současně žáka a zákonného zástupce žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem, a zaznamená informaci o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP do školní matriky. Vyhodnocení plnění IVP proběhne po dohodě s příslušným pracovníkem školského poradenského zařízení nejpozději do 1 roku od začátku jeho realizace. Za vyhodnocení IVP odpovídá výchovní poradce.

### **Začlenění průřezových témat**

Průřezová témata představují okruhy aktuálních problémů současného světa a tvoří nedílnou součást základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot. Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují propojení vzdělávacích oborů. Tím přispívají ke komplexnosti vzdělávání žáků a pozitivně ovlivňují proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Vedou žáky k aktivnímu postoji k problémům současného světa, podporují jejich komunikační, argumentační a prezentační schopnosti a umožňují posuzovat a hodnotit společenské jevy, procesy, události a problémy z různých úhlů.

Průřezová témata jsou začleněna formou integrace do vyučovacích předmětů.

Realizace průřezových témat má nezastupitelné místo při vzdělávání všech žáků a zvláště pak žáků, u kterých je upravován obsah a výstupy ze vzdělávání od 3. stupně podpůrných opatření. Průřezová témata obsahují silný výchovný aspekt a napomáhají osobnostnímu a charakterovému rozvoji těchto žáků, vytvářejí prostor pro utváření jejich postojů a hodnotového systému. Proto bude i při výuce těchto žáků kladen důraz především na kultivaci jejich postojů a hodnotových orientací. Nároky kladené na utváření vědomostí a dovedností těchto žáků budou vždy plně respektovat jejich individuální možnosti.

### **Osobnostní a sociální výchova**

Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova akcentuje formativní prvky, reflektuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby a zvláštnosti, pomáhá žákovi utvářet životní dovednosti jako samostatnost, schopnost se rozhodovat, spolupracovat, poznávat lidi, odmítat manipulaci apod. Jeho specifikou je skutečnost, že se žáci učí dovednostem sami na sobě, na konkrétní žakovské skupině, v běžných situacích každodenního života. V našem ŠVP se realizuje prostřednictvím širokého spektra vyučovacích předmětů naukového i výchovného charakteru.

Realizace průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na utváření pozitivních (nezraňujících) postojů k sobě samému i k druhým;
- na rozvoj zvládnutí vlastního chování;
- na podporu akceptace různých typů lidí, názorů, přístupů k řešení problémů;
- na uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci;
- na rozvoj dovedností potřebných pro komunikaci a spolupráci;
- na uvědomování si mravních rozměrů různých způsobů lidského chování.

Výuka uvedeného průřezového tématu bude napomáhat primární prevenci sociálně patologických jevů. Utváření znalostí a dovedností těchto žáků bude zohledňovat jejich individuální možnosti.

### **Výchova demokratického občana**

Průřezové téma Výchova demokratického občana má interdisciplinární charakter a multikulturní charakter a jeho cílem je vybavit žáka základní úrovní občanské gramotnosti, tedy způsobilosti orientovat se ve složitostech, problémech a konfliktech otevřené, demokratické a pluralitní společnosti. Tato orientace má vyústit ve způsobilost konstruktivně řešit problémy s respektem k druhým, ohledem na zájem celku, vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, s uplatňováním zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení. Průřezové téma Výchova demokratického občana se v našem ŠVP realizuje především v předmětech občanská výchova, dějepis, zeměpis, vlastivěda a prvouka.

Realizace průřezového tématu Výchova demokratického občana bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především na utváření:

- sebeúcty, sebedůvěry a samostatnosti;
- úcty k zákonu;
- úcty k hodnotám jako je svoboda, spravedlnost, solidarita, odpovědnost, tolerance;
- aktivního postoje v obhajování a dodržování lidských práv a svobod;
- ohleduplnosti a ochoty pomáhat slabším;
- respektu ke kulturním, etnickým a jiným odlišnostem;
- empatie, schopnosti aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování.

Výuka bude rozvíjet disciplinovanost a sebekritiku; schopnost zaujmout vlastní stanovisko v pluralitě názorů a dovednosti asertivního jednání i schopnosti kompromisu. Utváření znalostí a dovedností těchto žáků bude zohledňovat jejich individuální možnosti.

### **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**

Průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech akcentuje ve vzdělávání evropskou dimenzi, která podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění. Podstatnou součástí evropské dimenze je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností, v dospělosti schopných mobility a flexibility v občanské a pracovní sféře i v osobním životě. Průřezové téma rozvíjí vědomí evropské identity při respektování identity národní, otevírá žákům širší horizonty poznání i perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru a seznamuje je s možnostmi, které jim tento prostor poskytuje. Prolíná všemi vzdělávacími oblastmi a podporuje tradiční evropské hodnoty, k nimž patří humanismus, svobodná lidská vůle, morálka, uplatňování práva a osobní zodpovědnost spolu s racionálním uvažováním, kritickým myšlením a tvořivostí. Příležitostí k uplatnění tohoto průřezového tématu v našem ŠVP jsou zejména cizí jazyky, dějepis, zeměpis, občanská výchova, vlastivěda a také možnost zúčastnit se mezinárodních aktivit ve spolupráci s partnerskými školami v zahraničí.

Realizace průřezového tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na překonávání stereotypů a předsudků;
- na kultivaci postojů k Evropě jako širší vlasti a ke světu jako globálnímu prostředí života;
- na kultivaci postojů ke kulturní rozmanitosti;
- na utváření pozitivních postojů k tradičním evropským hodnotám;
- na osvojování vzorců evropského občana;
- na podporu smyslu pro zodpovědnost.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech pro žáky s lehkým mentálním postižením, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků tak, aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

## **Multikulturní výchova**

Průřezové téma Multikulturní výchova umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak žáci mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty. Rozvíjí smysl pro toleranci a solidaritu, vede k chápání stále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti, přispívá k odstraňování předsudků, dotýká se mezilidských vztahů mezi žáky a učiteli, mezi žáky navzájem, mezi školou a rodinou, mezi školou a místní komunitou. V našem ŠVP se realizuje především v předmětech dějepis, zeměpis, občanská výchova, v cizích jazycích, výtvarné a hudební výchově a také prostřednictvím mezinárodních aktivit školy.

Realizace průřezového tématu Multikulturní výchova bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na uvědomění si vlastní identity a schopnost reflexe vlastního sociokulturního zázemí;
- na utváření hodnotového systému žáků, korekci jejich jednání;
- na rozvoj dovedností potřebných pro uplatňování vlastních práv a respektování práv druhých;
- na utváření tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám;
- na rozvoj dovedností komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin;
- na vnímání odlišnosti jako příležitosti k obohacení, nikoli jako zdroje konfliktu;
- na uvědomění si neslučitelnosti rasové (náboženské apod.) intolerance s principy života v demokratické společnosti;
- na podporu angažovanosti při potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu;
- na vnímání sebe jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu Multikulturní výchova pro žáky s lehkým mentálním postižením, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků tak, aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

## **Environmentální výchova**

Průřezové téma Environmentální výchova vychází z komplexního pojmání vztahu člověka k životnímu prostředí od nejbližšího okolí až po biosféru planety. Vede žáky k pochopení složitosti vztahů člověka a životního prostředí, k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí, propojuje hlediska přírodovědná, sociální, technická, ekonomická i estetická a v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace ovlivňuje životní styl a hodnotovou orientaci žáků. Příležitostí pro uplatnění průřezového tématu v našem ŠVP jsou především předměty přírodovědného, vlastivědného a zeměpisného zaměření, ale chceme také prostřednictvím dalších vyučovacích předmětů a aktivit školy v environmentální oblasti učit žáky, jak se v přírodě pohybovat a chránit ji, vnímat estetické kvality prostředí kolem sebe, dodržovat zákony a chápat důsledky lidského jednání pro budoucnost.

Realizace průřezového tématu Environmentální výchova bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na vnímání života jako nejvyšší hodnoty;
- na rozvoj odpovědnosti ve vztahu k ochraně přírody a přírodních zdrojů;
- na rozvoj aktivity, tvořivosti, vstřícnosti a ohleduplnosti ve vztahu k prostředí;
- na utváření zdravého životního stylu a vnímání estetických hodnot prostředí;
- na podporu angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí;
- na rozvoj vnímavého a citlivého přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu Environmentální výchova pro žáky s lehkým mentálním postižením, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků tak, aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

## **Mediální výchova**

Průřezové téma Mediální výchova nabízí základní poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médií. Média a komunikace představují velmi významný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků pro stále větší okruh příjemců. Uplatnění jednotlivce ve společnosti vyžaduje schopnosti zpracovat, vyhodnotit a využít podněty přicházející z médií. Média se stávají důležitým socializačním faktorem, mají výrazný vliv na chování jedince a společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života vůbec. Sdělení, jež jsou médií nabízena, mají nestejnorodý charakter a jsou vytvářena s různými záměry. Správné vyhodnocení těchto sdělení z hlediska záměru jejich vzniku (informovat, přesvědčit, manipulovat, pobavit) a z hlediska jejich vztahu k realitě (věcná správnost, logická argumentační stavba, hodnotová platnost) vyžaduje značnou průpravu. Mediální výchova má žáky vybavit základní úrovní mediální gramotnosti. Ta zahrnuje jednak osvojení si některých základních poznatků o fungování a společenské roli současných médií, jednak získání dovedností podporujících poučené, aktivní a nezávislé zapojení jednotlivce do mediální komunikace. Prostřednictvím předmětů z oblasti informačních a komunikačních technologií, českého jazyka, občanské výchovy, ale i dalších předmětů vedeme žáky ke schopnosti analyzovat nabízená sdělení, posoudit jejich věrohodnost, vyhodnotit jejich záměr, rozvíjet komunikační schopnosti žáků v mluveném i psaném projevu a

vybírat a uplatnit vhodné výrazové prostředky. Žákům umožňujeme prezentovat vlastní mediální sdělení na webových stránkách školy, prostřednictvím filmové tvorby, v tisku a dalšími způsoby.

Realizace průřezového tématu Mediální výchova bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění;
- na využívání potenciálu médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času;
- na vytvoření představy o roli médií jak v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti vůbec, tak v každodenním životě v regionu;
- na rozvoj citlivosti vůči stereotypům v obsahu médií i způsobu zpracování mediálních sdělení;
- na rozvoj citlivosti vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti (zejména o menšinách) i jednotlivci;
- na rozvoj komunikačních schopností, zejména při veřejném vystupování;
- na využívání vlastních schopností v týmové práci a dovednosti přizpůsobit se potřebám a cílům týmu.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu Mediální výchova pro žáky s lehkým mentálním postižením, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků tak, aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

Průřezová témata se realizují různými formami činnosti žáků (beseda, exkurze, diskuze, hra, modelové situace, dramatizace, srovnání, práce s informačními zdroji, projekt, písemné nebo výtvarné zpracování tématu, prezentace a další), které by měly žáky zaujmout a působit na jejich vztah k dané problematice. Vhodným propojením s učivem tyto aktivizační činnosti rozšiřují a doplňují znalosti a dovednosti žáků z různých oborů a umožňují jim získat zkušenosti, které využijí i mimo školu v běžném životě.

V učebních osnovách vyučovacích předmětů jsou pro označení průřezových témat použity zkratky:

- OSV** Osobnostní a sociální výchova  
**VDO** Výchova demokratického občana  
**EGS** Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech  
**MuV** Multikulturní výchova  
**EV** Environmentální výchova  
**MeV** Mediální výchova

Vyučovací předměty, v nichž jsou integrována průřezová témata, jsou v tabulce označeny zkratkami:

- ČJ Český jazyk a literatura  
AJ Anglický jazyk  
PV Prvouka  
PD Přírodověda  
VL Vlastivěda  
HV Hudební výchova  
VV Výtvarná výchova  
TV Tělesná výchova  
PČ Pracovní činnosti  
IT Informatika  
D Dějepis  
PS Přírodopis  
Z Zeměpis  
CH Chemie  
F Fyzika  
VZ Výchova ke zdraví  
OV Občanská výchova  
SH Sportovní hry  
NJ Německý jazyk  
RJ Ruský jazyk  
LS Literární seminář  
IK Informační a komunikační technologie  
DT Digitální technologie  
AI Aplikovaná informatika

## 1. Osobnostní a sociální výchova (OSV)

Tematické okruhy	1. stupeň					2. stupeň			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
<b>OSOBNOSTNÍ ROZVOJ</b>									
Rozvoj schopností poznávání					ČJ	ČJ		PS	
Sebepoznání a sebepojetí	TV	TV	TV	PD TV	PD TV	VZ TV	ČJ OV TV SH	PS VV TV PČ	VV TV
Seberegulace a sebeorganizace				PD		VZ		TV CH	TV PČ CH
Psychohygiena	HV	HV	HV	PD HV	HV	HV	OV HV RJ	HV VZ	HV
Kreativita	VV PČ	ČJ VV PČ	PČ VV	VV PČ	ČJ VV PČ	VV	ČJ VV	VV TV	ČJ TV VV
<b>SOCIÁLNÍ ROZVOJ</b>									
Poznávání lidí						ČJ	ČJ OV	ČJ RJ	
Mezilidské vztahy	ČJ VV	VV	ČJ VV	AJ	PČ	ČJ OV VZ NJ RJ			OV
Komunikace	TV	TV	ČJ AJ TV	ČJ AJ TV	TV	ČJ D RJ	ČJ RJ	VV TV	ČJ AJ VV TV
Kooperace a kompetice			TV	TV	TV	TV SH	OV TV SH	TV	TV RJ
<b>MORÁLNÍ ROZVOJ</b>									
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti					VL			VZ OV	OV RJ
Hodnoty, postoje, praktická etika					PD	VZ OV IT	OV	OV	OV

## 2. Výchova demokratického občana (VDO)

Tematické okruhy	1. stupeň					2. stupeň			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Občanská společnost a škola	ČJ PV	PV				OV		OV	
Občan, občanská společnost a stát	PV			VL	VL	OV	OV	D OV Z	OV Z
Formy participace občanů v politickém životě				VL		OV		OV	OV
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování					VL	D OV	Z	OV Z D	OV Z

### 3. Výchova k myšlení v evropských globálních souvislostech (EGS)

Tematické okruhy	1. stupeň					2. stupeň			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Evropa a svět nás zajímá				AJ	AJ VL	Z	ČJ OV Z NJ	ČJ AJ Z RJ	OV Z HV NJ
Objevujeme Evropu a svět					VL	ČJ IT OV	Z RJ		ČJ AJ OV
Jsme Evropané					VL	D	D Z	ČJ D	ČJ OV

### 4. Multikulturní výchova (MuV)

Tematické okruhy	1. stupeň					2. stupeň			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Kulturní diference		PV				ČJ	OV Z HV	Z	Z RJ
Lidské vztahy				VV	VV	Z VV	VV	AJ	D Z
Etnický původ		PV				Z	D	PS	D Z
Multikulturalita					AJ	AJ	Z OV	RJ	D Z
Princip sociálního smíru a solidarity				VL		Z	Z		Z

### 5. Environmentální výchova (EV)

Tematické okruhy	1. stupeň					2. stupeň			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Ekosystémy		PV			PD	PS Z	PS		PS Z
Základní podmínky života			PV	PD		PS VV	PS Z VV		Z
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	PV	PV				D OV PS Z	D Z PS	D CH Z	OV CH PS Z
Vztah člověka k prostředí	PČ	PČ	PV PČ	PD PČ	VL PD PČ	D		F	PS Z

## 6. Mediální výchova (MeV)

Tematické okruhy	1. stupeň					2. stupeň			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
<b>RECEPTIVNÍ ČINNOSTI</b>									
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			ČJ				ČJ Z	Z VZ LS	Z OV CH PS
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality					ČJ				ČJ OV
Stavba mediálních sdělení				ČJ		ČJ Z			ČJ LS
Vnímání autora mediálních sdělení		ČJ				OV			ČJ
Fungování a vliv médií ve společnosti					ČJ	OV		OV	D LS
<b>PRODUKTIVNÍ ČINNOSTI</b>									
Tvorba mediálního sdělení				ČJ		ČJ IT	IK	DT	OV LS AI
Práce v realizačním týmu				ČJ				ČJ	OV AI